ANAF – Problematica sediilor fixe și permanente

Autor: Sorin Biban, Partener Taxe Biriș Goran

Conceptul de sediu fix este unul care ține de legislația privind **TVA**, iar conceptul de **sediu permanent** este unul care are de-a face cu **impozitul pe profit**. În principiu, deși cele două concepte se suprapun într-o anumită măsură, sediul fix este relevant atunci când se stabilește locul livrării bunurilor / prestării serviciilor, adică jurisdicția fiscală a statului în care se datorează TVA, pe când sediul permanent devine relevant atunci când se stabilește impozitarea profiturilor.

Atunci când vorbim despre sediul fix, primul lucru despre care ne punem problema este existența resurselor umane și a celor tehnice pe teritoriul / jurisdicția fiscală românească. Atunci când face această determinare, ANAF caută să vadă dacă societatea controlată dispune de personal și precum și de infrastructură în România, atât direct cât și prin intermediul unui partener sau furnizor de servicii. Resursele – atât cele umane cât și cele materiale – nici măcar nu trebuie să fie în proprietatea societății analizate, ci pur și simplu la dispoziția efectivă a acesteia.Celălalt criteriu de determinare a sediului fix este caracterul de permanență a activității economice – continuitatea și recurența sau ritmicitatea acesteia. Contractele de termen lung în combinație cu prezența efectivă a activității economice sunt un element definitoriu în stabilirea de către ANAF a sediului fix.

În determinările sale, ANAF revizuiește contractele societății analizate, până la nivelul modului în care diferite prevederi sunt formulate – stabilirea drepturilor și obligațiilor, modul în care părțile contractuale își distribuie riscul în cadrul

activității contractate. În determinarea sediului fix, accentul este în mod clar pus pe existența resurselor umane și a celor materiale – chiar și sub forma accesului la acestea, nu a deținerii lor propriu-zise. Delegarea și externalizarea variilor roluri din cadrul unei societăți către terțe părți sunt subsumate sau echivalate activității economice a societății însăși. Există și cazuri în care avem de-a face cu prezența unor birouri sau spații comerciale sau chiar micro-capacități de producție în cadrul cărora se desfășoară respectiva activitate, chiar dacă aceste spații nu sunt în proprietatea societății analizate și nici nu sunt declarate ca atare de către o terță entitate.

În instrumentarul ANAF intră și Declarația 394, spre exemplu, aceasta fiind una dintre cele mai relevante din punctul de vedere al diverselor achiziții pe care partenerii interni le declară în relație cu partenerii externi, achiziții care pot arăta către existența unor sedii fixe de facto, inclusiv sedii fixe pentru nerezidenți fiscali.

Modul în care se desfășoară activitatea economică a societății – locul prestării serviciilor, personalul care răspunde pentru acestea și pentru organizarea muncii în sine – este și el un indiciu de bază pentru inspectorul ANAF care face determinarea cu privire la sediul fix al societății. Dovezile cu privire la organizarea activității, spre exemplu, sunt extrem de simplu de găsit în corespondența electronică a societății analizate.

În ceea ce privește stabilirea și confirmarea sediului permanent al unei societăți se bazează pe existența unui loc fix al afacerii pe teritoriul României – fie el sub forma unui spațiu de birouri sau cu orice altă destinație închiriat de către societatea analizată de la o altă societate românească. În mod evident, dacă activitățile derulate la sediul societății țin de activitatea de bază sau esențială a acesteia, atunci se poate determina ușor faptul că sediul în cauză este unul permanent. De notat faptul că, spre exemplu, activitățile auxiliare nu generează determinarea sediului

permanent, ci numai cele cu recurență demonstrabilă pe termen mai lung.

Dacă tot am ajuns la caracterul temporal al activității societății analizate, durata activității este un element de bază al determinării sediului permanent. O continuitate demonstrabilă de cel puțin 6 luni a activității economice într-o anume locație contribuie decisiv la determinarea ca sediu permanent a locațiilor analizate. Perioada de 6 luni se poate extinde în cazul în care sunt aplicabile prevederile unei convenții privind evitarea dublei impuneri.

În incheiere, existența unui agent dependent pe teritoriul României – persoană fizică sau persoană juridică – agent care are autoritatea să încheie contracte în numele nerezidentului fiscal.

Modul în care ANAF coroborează dovezile care construiesc determinarea sediului permanent se bazează, ca și în cazul sediilor fixe, pe analiza contractelor. Prezența mandatelor, a procurilor sau variilor împuterniciri asociate cu persoane fizice sau juridice aflate pe teritoriul României este un indiciu clar al activității cu caracter permanent într-un sediu care întrunește aceste elemente. Existența documentelor interne precum strategii, organigrame, liste de semnături pe contracte sau împuterniciri bancare fac și ele parte din focusul autorității de control în determinarea sediului fix sau permanent al unei societăți.

Nu în ultimul rând, o decizie a CJUE din 2024 a adus clarificări esențiale cu privire la problematica sediilor fixe din punctul de vedere al stabilirii TVA. Acest tip de speță fiind des intâlnită în statele membre din centrul și estul Europei, dar nu limitată la acestea, are un impact transfrontalier clar. Definiția destul de generală dată de legislația europeană a născut controverse multiple cu ocazia controalelor fiscale, în așa fel încât CJUE a fost pus în situația de a clarifica criteriile de determinare a sediului

fix în corelare cu stabilirea TVA datorat.

Implicațiile celor mai importante modificări fiscale din 2025 pentru contribuabilii persoane fizice

Autori: Corina Mîndoiu, Partener, Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România

Dan Răuț, Senior Manager, Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România

Deși ciclul de raportare anuală a veniturilor persoanelor fizice s-a încheiat destul de recent, pe 26 mai 2025, contribuabilii trebuie să fie în continuare atenți la o serie de acțiuni și modificări legislative care îi pot viza direct în următoarea perioadă. Cu toate că ne aflăm într-o perioadă în care vigilența generală se concentrează pe masurile de austeritate promovate de autorități în ultimele săptămâni, nu trebuie omise din aria de interes o serie de obligații fiscale existente și relevante pentru persoanele fizice din România (mai ales, cele pentru care scadența este destul de aproape).

În această categorie putem considera, de exemplu, obligația persoanelor fizice care dețin clădiri rezidențiale cu o valoare impozabilă mai mare de 2,5 milioane lei și care, astfel, trebuie să depună **Declarația 216** și să plătească **impozitul special** *(“taxa pe lux”)* până la 30 septembrie;

totodată, o altă categorie de contribuabili vizați de taxa de lux sunt cei care dețin automobile cu valoare impozabilă mai mare de 375.000 lei și au obligații fiscale de raportare și plata până la 31 decembrie a.c.

Declarația 216 este actualmente bazată pe sistemul autoimpunerii (adică pe conformarea fiscală voluntară din partea contribuabililor vizați), însă, de remarcat faptul că în 21 martie 2025 ANAF a pus în dezbatere publică un proiect de Ordin pentru aprobarea unei **proceduri de stabilire din oficiu a impozitului special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare**. Astfel, ANAF și-ar dori să instituie o metodă de colectare și de la persoanele fizice care nu se conformează voluntar (i.e., prin adoptarea unei proceduri de calculare și impunere din oficiu). Acest proiect nu este încă adoptat însă ne putem aștepta să devina o prioritate pentru autorități în perioada următoare (ținând cont și de proximitatea termenelor de raportare, i.e., 30 septembrie pentru imobile și 31 decembrie pentru bunurile mobile de valoare mare).

De asemenea, reamintim și persoanelor fizice care obțin **venituri din cedarea folosinței bunurilor** că au obligația de înregistrare a contractelor de locațiune (sau a actelor de modificare) în termen de 30 zile de la încheierea/ producerea modificării acestuia. Această obligație nu este o noutate, dar este mereu de actualitate întrucât poate apărea oricând în cursul anului, fiind dependentă de momentul întocmirii contractului/ actului adițional. Există, totuși, o noutate apărută în 2025 pentru acest tip de venit și anume clarificarea adusă de autorități în ceea ce privește înregistrarea contractului de către persoanele care dețin în comun bunul închiriat (i.e., se solicită în acest caz să fie desemnat proprietarul, uzufructuarul sau alt deținător legal care îndeplinește obligația înregistrării contractului încheiat între părți la ANAF).

În același timp, anul 2025 ar fi trebuit să aducă în prim plan o noutate declarativă privind Declarația Unică, care însă, din

păcate, se lasă momentan așteptată. Mai concret, autoritățile și-au luat angajamentul (prin OUG 128/07.11.2024) de a susține simplificarea mecanismului de calcul, declarare și plată a obligațiilor fiscale datorate de persoanele fizice cu titlu de impozit pe venit și contribuții sociale obligatorii și, astfel, de a simplifica formularistica fiscală prin introducerea **Declarației Unice precompletată** cu datele privind veniturile realizate și impozitul pe venit datorat, baza de calcul a contribuției de asigurări sociale și a contribuției de asigurări sociale de sănătate, precum și cuantumul contribuțiilor datorate, pentru anul de realizare a venitului, conform informațiilor disponibile în bazele de date ANAF.

Teoretic, în luna mai a.c., ANAF ar fi trebuit să emită deja această procedură de pre-completare a Declarației unice. Acest lucru nu s-a întâmplat, iar până în prezent, nu există publicat nici măcar un proiect de ordin în Secțiunea de Transparență Decizională pe site-ul Agenției de Administrare Fiscală. Așadar, un deziderat considerat oportun pentru contribuabilii-persoane fizice la momentul adoptării sale anul trecut, își așteaptă încă rândul pentru a prinde momentul oportun pe agenda de priorități ANAF. Rămâne de văzut daca un țel atât de ambițios va putea fi pus în practică măcar până în primul trimestru al anului 2026 (când deja contribuabilii se pregătesc de termenul de raportare pentru veniturile din 2025), ținând cont, totuși, că ritmul de digitalizare al ANAF în ceea ce privește zona de administrare a veniturilor persoanelor fizice nu este unui foarte ridicat în prezent.

Lăsând deoparte toate aceste prevederi legislative existente, se poate spune că opinia publică e concentrată în prezent pe adoptarea primului pachet de măsuri fiscale comunicate de Guvern întrucât acestea vor implicații foarte importante și pentru persoanele fizice. Reiterăm câteva dintre ele, astfel:

- Creșterea impozitului de la 10% a 16% pentru dividendele distribuite începând cu 1 ianuarie 2026.
- Apariția unei obligații de raportare fiscală

suplimentară pentru contribuabilii persoane fizice (prin Declarația Unică) pentru veniturile din dobânzi obținute ca urmare a deținerii de obligațiuni emise de societăți, persoane juridice rezidente în România, pe piețe de capital din afara României, plătite de societatea emitentă și înregistrate în contul contribuabilului în cursul anului fiscal. Acesta este un tip de venit căruia în prezent i se aplică reținere la sursă de către plătitorul de venit (i.e., persoana juridică intermediară din România). Astfel, se transferă obligația de declarare (și, în consecință, și de plată a impozitului pe venit) de la plătitor/ intermediar la contribuabil.

- Plata contribuției de sănătate (CASS) de către persoanele fizice cu pensii mai mari de 3.000 de lei (dar doar pentru sumele care depășesc acest prag).
- Totodată, anumitor **categorii sociale** (ex. persoanele care primesc indemnizație de șomaj, părinții cu indemnizație de creștere a copilului, persoanele care se află în concediu de acomodare privind procedura adopției, persoanele cu venit minim de incluziune, alte categorii cu indemnizații/ ajutor social) **care primesc diferite forme de ajutoare acordate de stat** (și care erau până în prezent exceptate de la plata CASS), li se va reține la sursă (din indemnizația aferentă) contribuția de asigurare socială de sănătate de 10%.

- De asemenea, **persoanele în întreținere care au și calitatea de coasigurat** (ex. soțul, soția sau părinții fără venituri proprii), nu vor mai fi exceptate de la plata CASS. Astfel, persoanele care îi au în întreținere vor putea opta pentru plata CASS pentru fiecare coasigurat prin depunerea Declarației Unice la ANAF. Aceasta este, poate, cea mai importantă modificare care va aduce cu sine și provocări practice pentru contribuabili. Dacă în cazul celor care primesc indemnizații sau ajutoare sociale, statul le poate

reține direct la sursă, iar persoanele în cauză își păstrează calitatea de asigurat, în acest caz, pentru a le fi păstrată calitatea de asigurat și, deci, de a beneficia de servicii medicale, vor fi necesare acțiuni individuale de raportare și plată voluntară a CASS pentru coasigurați. CASS datorată de persoanele fizice asigurate pentru fiecare persoană aflată în întreținere, se va determina prin aplicarea cotei de 10% asupra bazei de calcul, reprezentând valoarea a 6 salarii de bază minime brute pe țară, în vigoare la data de 1 ianuarie a anului în care se exercită opțiunea. Astfel, în toate situațiile în care se exercită opțiunea începând cu data de 1 august 2025, plata CASS se va efectua în două tranșe: (i) 25% din CASS datorată, la data depunerii declarației prin care se exercită opțiunea; (ii) 75% din CASS datorată, până la data de 25 mai inclusiv a anului următor celui în care s-a exercitat opțiunea.

- Nu în ultimul rând (chiar un pic surprinzător în contextul actual de contracție a beneficiilor fiscale acordate persoanelor fizice), a mai fost adoptată o altă măsură care vizează zona de contributivitate la bugetul de asigurări sociale de sănătate, dar care este într-o oarecare contradicție cu trendul celorlalte măsuri întrucât prevede apariția unei noi categorii de contribuabili exceptate de la plata CASS – și anume categoriapersoanelor fizice care realizează venituri din drepturi de proprietate intelectuală dacă acestea au, concomitent, și calitatea de **pensionar** (actualmente, este prevăzută posibilitatea de exceptare doar pentru persoanele care câștigă venituri din drepturi de autor și, în același timp, și din salarii). Deși, la prima vedere, s-ar putea spune ca pensionarii care obțin și venituri din drepturi de autor vor fi oricum subiect de CASS și că această excepție este justă, totuși, nu ar fi o concluzie în întregime corectă deoarece nu toți pensionarii vor datora CASS, ci doar cei cu pensii mai mari de 3.000 lei. Așadar, există posibilitatea ca un

pensionar care încasează o pensie de până în 3.000 lei și, în același timp, venituri din drepturi de proprietate intelectuală, să ajungă, în cele din urmă, să nu plătească deloc CASS.

Fie că este vorba de prevederi fiscale existente ori de modificări fiscale recente sau preconizate, recomandăm persoanelor fizice să urmărească îndeaproape ceea ce se întâmplă în zona de fiscalitate întrucât unele dintre aceste obligații pot deveni aplicabile și necesare pentru orice tip de contribuabil.

Tax Magazine Nr. 3 – mai – iunie 2025

Sumar Tax Magazine Nr. 3/2025

Cuprins | Table of contents
Editorial
Luisiana Dobrinescu – Așteptări fiscale în vremuri de deficit extrem
De actualitate
Nadia Oanea – Fiscalitatea încotro?
The Tax Institute – Comisia Europeană face recomandări privind stimulentele fiscale pentru accelerarea tranziției industriale curate
Mihai Petre, Daniela Neagoe – CBAM – aspecte cheie ale procesului de autorizare și noile exceptări
Răzvan Ungureanu, Teona Braia – BEFIT – un nou cadru fiscal comun pentru companiile mari din UE – avantaje versus dezavantaje
Mihai Petre, Cosmin Dincă – Importanța încadrării tarifare, a calculului de origine și a valorii în vamă din perspectiva importatorului

Impozite directe
Cristina Vasilescu, Ioana Botez – Restructurarea companiilor: impactul asupra prețurilor de transfer
Daria Spătariu – Societăți offshore – limita dintre legalitate și eludarea prevederilor fiscale
Procedură fiscală
Cristiana Negrei-Curea – Digitalizarea fiscală – un pas necesar pentru eficientizarea colectării TVA
Alin Negrescu, Irina Sora – IOSS – revoluție fiscală în comerțul electronic sau puzzle birocratic modern?
Anamaria Chiru – Digitalizarea fiscală: eficiență sau supra-reglementare?
Contabilitate
Delia Cataramă, Diana Tanasă, Elena Andriev, Laura Ciurez – Agențiile de turism, între contabilitate și fiscalitate
Jurisprudență fiscală națională
Axente Irinel Andrei, Alexandra Irina Ghergheșanu – Sinteză de jurisprudență fiscală națională
Jurisprudența fiscală a instanțelor europene
Sinteza hotărârilor în materie fiscală pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în perioada mai-iunie 2025

Utilizarea e-Factura, prorogată până la 1 octombrie pentru agricultori persoane fizice și centrele culturale ale altor țări

Autor: Sorin Biban, Partener Taxe Biriș Goran

1 octombrie 2025 este noul termen-limită pentru utilizarea e-

Factura de către agricultorii persoane fizice și institutele sau centrele culturale ale altor state. În loc de conformare de la 1 iulie 2025, cum era prevăzut inițial, aceste entități trebuie să se conformeze abia la începutul toamnei.

Măsura de amânare a conformării face parte din OUG 37/2025, care a fost oficializată și este în vigoare din **30 iunie 2025**. Motivarea necesității prelungirii termenului de conformare pentru agricultori persoane fizice și institute culturale ale altor țări pe teritoriul României este precizată în textul actului normativ – *"cerințele tehnice pentru utilizarea sistemului nu permit îndeplinirea normei actuale de către acestea, cu consecințe pecuniare".*

În cazul agricultorilor persoane fizice care aplică regimul lor special de TVA, se poate spune că au fost scutiți temporar de obligativitatea utilizării e-Factura pentru facturile emise. În cazul în care aleg totuși folosirea sistemului, agricultorii trebuie să se înscrie în Registrul e-Factura opțional, cu începere din luna următoare celei în care s-a exercitat opțiunea. Începând cu octombrie 2025, aceștia se vor înscrie obligatoriu în Registrul e-Factura. În cazul celor care încep activitățile economice de acest fel de la 30 septembrie 2025, aceștia trebuie să se înregistreze în avans în Registrul e-Factura și să țină cont de faptul că înregistrarea durează circa 3 zile lucrătoare de la data solicitării în sine.Cea de-a doua exceptare de la utilizarea e-Factura, care durează tot până la **1 octombrie 2025**, se referă la livrările de bunuri și prestările de servicii efectuate de către institutele/centrele culturale ale altor state care activează pe teritoriul României în baza unor acorduri interguvernamentale. Și pentru aceste entități există, ca și în cazul agricultorilor persoane fizice, există opțiunea de a se înregistra și de a utiliza sistemul înclusiv înainte de termenul de 1 octombrie.

În toate cazurile de mai sus, persoanele impozabile stabilite în România trebuie să transmită în e-Factura facturile emise

către acele entități numai dacă figurează în Registrul e-Factura opțional sau în Registrul e-Factura obligatoriu.

Este important de precizat aici faptul că asociațiile, fundațiile și alte entități fără scop lucrativ precum partidele politice și cultele, care nici nu sunt dealtfel înregistrate în scop de TVA, sunt obligate să utilizeze e-Factura de la 1 iulie 2025, fără excepție.

Mediul de afaceri din România este tot mai concentrat pe creștere economică prin sustenabilitate

Autor: Mihai Drăghici, Partener, Business Consulting, EY România, EY CESA South Cluster Energy Sector Lead

Cererea globală de energie crește într-un ritm fără precedent, impulsionată în mare măsură de nevoile tot mai accentuate ale mediului de afaceri. Centrele de date se înmulțesc rapid, se accelerează electrificarea stilului de viață al consumatorilor, a transportului și a industriei, iar toate aceste tendințe determină un consum de energie care atinge niveluri record de la an la an.

Conform unui raport global realizat de EY, companiile din sectorul comercial și industrial generează până la 70% din veniturile furnizorilor de energie. Proiecțiile EY indică, de asemenea, că această tendință nu doar că va continua, ci se va accentua, estimându-se că cererea globală de electricitate se va dubla până în anul 2050. Direcționarea investițiilor către

proiecte de energie regenerabilă și modernizarea infrastructurii energetice va debloca oportunități semnificative de creștere și inovare în sectorul energetic. Companiile din sectorul energetic vor putea răspunde mai bine cererii tot mai mari de energie, reducând totodată impactul asupra mediului și creând premise pentru atragerea de noi investiții. În acest context, se creează condițiile necesare pentru o creștere economică sustenabilă și pe termen lung, susținută de tranziția către un sistem energetic mai curat, sigur și competitiv.

România a înregistrat în ultimii ani evoluții semnificative în extinderea capacității sale de producție a energiei din surse regenerabile. Conform raportului **EY Emerging Technology Investment in Romania**, care analizează, printre altele, și datele furnizate de Transelectrica, capacitatea instalată de energie regenerabilă a crescut cu cca. 27% în perioada 2014–2024 și se află pe un trend crescător, care se preconizează că va continua până în anul 2030. Această extindere reflectă investiții importante în proiecte de energie eoliană și solară.

Raportul *EY Emerging Technology Investment in Romania* arată că puțin peste 40% dintre companiile unde lucrează respondenții utilizează deja sau se află în plin proces de tranziție către surse de energie regenerabilă. Dintre aceștia, 23% sunt în etapa de adoptare a energiei regenerabile, iar 21% au implementat-o integral. În plus, o cincime dintre respondenți declară că firmele pentru care lucrează intenționează să investească în energie regenerabilă. Aceste date indică faptul că o majoritate clară a companiilor fie au adoptat deja energia regenerabilă, fie se pregătesc activ să o facă.

Companiile la nivel global afirmă că dezvoltarea economică și sustenabilitatea merg mână în mână și au planuri ambițioase pentru anii următori. Potrivit raportului global **EY How can soaring energy demand drive lasting prosperity?**, companiile doresc să se concentreze atât pe extinderea operațiunilor, cât

și pe investițiile în inițiative verzi. Majoritatea companiilor (99%) acționează deja pentru a-și crește gradul de utilizare a energiei regenerabile și pentru a reduce emisiile, iar trei sferturi dintre aceștia și-au fixat anul 2035 ca termen limită pentru realizarea unor investiții majore în acest segment.

Totuși, 66% dintre respondenții studiului global își exprimă îngrijorarea cu privire la accesul la o sursă de energie de încredere, necesară pentru a susține această creștere. Această preocupare determină companiile să caute soluții și le obligă să adopte o atitudine proactivă. În consecință, 86% dintre companii au investit deja în cel puțin un produs sau serviciu, punând accentul pe sisteme de management și echipamente cu eficiență energetică ridicată.

Factorii care stau la baza dorinței companiilor din România de a implementa energia regenerabilă se aliniază cu motivațiile existente la nivel global. Eficiența operațională și impactul asupra mediului ocupă primele poziții în lista de motive pentru care companiile din România investesc în energie verde. Astfel, îmbunătățirea impactului asupra mediului reprezintă o prioritate pentru 74% dintre companiile în care lucrează respondenții, iar optimizarea consumului energetic este considerată esențială de către 70% dintre aceștia.

Aceste date reflectă o înțelegere clară din partea mediului de afaceri din România a faptului că energia regenerabilă poate contribui simultan la reducerea amprentei de carbon, dar și la scăderea costurilor energetice pe termen lung. Prin contrast, un număr mai redus de companii din România acordă, în prezent, prioritate beneficiilor secundare, precum îmbunătățirea indicatorilor din rapoartele ESG (36%) sau implementarea unor modele de afaceri circulare (21%). Interesant este faptul că accentul pus pe aceste beneficii secundare crește odată cu nivelul veniturilor companiei, ceea ce indică faptul că organizațiile de dimensiuni mai mari le atribuie o importanță tot mai mare pe măsură ce evoluează și ating un nivel ridicat

de maturitate al afacerii.

Pentru ca inițiativele verzi să aibă succes, colaborarea trebuie să devină motorul care le propulsează. Niciun actor implicat nu poate realiza, de unul singur, tranziția completă către energie verde și o economie sustenabilă. Pentru a reuși, este necesară crearea unui ecosistem orientat spre creștere sustenabilă, în care sectorul public și cel privat să coopereze. Autoritățile publice pot asigura politici și reglementări funcționale, precum și stimulente, sectorul privat poate aduce inovație și capital, iar furnizorii de energie și servicii pot contribui cu expertiză în integrarea și scalarea soluțiilor energetice.

Valorificarea potențialului României în domeniul energiei cu emisii reduse oferă oportunități solide pentru dezvoltare economică sustenabilă, bazată pe sisteme energetice moderne, curate și digitalizate. În acest context, colaborarea dintre sectorul privat și cel public poate genera beneficii reale pentru întreaga societate, stimulând inovația și competitivitatea pe termen lung.

---

e-Factura, în faza finală: ce obligații noi apar de la 1 iulie 2025 pentru companii, ONG-uri și agricultori

Sorin Biban, Partener Taxe Biriș Goran

Începând cu 1 iulie 2025, România va intra într-o etapă decisivă în procesul de digitalizare fiscală, prin aplicarea

integrală a sistemului național de facturare electronică RO e-Factura, cel puțin raportat la cadrul legal valabil actualmente. De la această dată, o serie de entități și tranzacții anterior exceptate punctual de la aplicarea e-Factura devin parte din sistemul obligatoriu, iar pentru operatorii economici din sfera B2C se încheie perioada de grație în care nu se aplicau amenzi pentru neconformare. Companiile trebuie să fie pregătite pentru conformare totală, căci noul context legislativ valabil de la 1 iulie 2025 nu mai lasă loc pentru niciun fel de amânări.

De la începutul lunii viitoare se încheie tranziția și începe aplicarea integrală a e-Factura ca sistem obligatoriu pentru aproape toate categoriile principale de operatori economici din România. Este o etapă-cheie în transformarea digitală a relației dintre contribuabili și autoritățile fiscale, dar și un test de maturitate administrativă și tehnologică pentru mediul de afaceri autohton.

1 iulie 2025: Momentul în care excepțiile expiră

Adoptată ca parte a eforturilor de reducere a evaziunii fiscale și de modernizare a administrației fiscale, RO e-Factura devine de la 1 iulie 2025 un sistem cu aplicabilitate generalizată. Astfel, organizații până acum exceptate de la obligația transmiterii facturilor prin e-Factura vor trebui să se conformeze noilor cerințe.

Conform Ordonanței de Urgență nr. 69/2024, trei mari categorii de entități vor intra și ele sub incidența regimului obligatoriu:

- ONG-urile și alte tipuri de asociații fără scop lucrativ/patrimonial, cultele religioase, partidele politice neînregistrate în scopuri de TVA;
- Agricultorii persoane fizice care aplică regimul special de TVA;
- Institutele și centrele culturale ale altor state,

active în România pe baza unor acorduri interguvernamentale.

Toate aceste entități au beneficiat de o perioadă tranzitorie, între 1 iulie 2024 și 30 iunie 2025, în care au fost exceptate de la utilizarea sistemului, cu posibilitatea de înscriere voluntară în Registrul e-Factura opțional. Începând cu 1 iulie 2025, însă, înregistrarea devine obligatorie pentru toate entitățile care derulează activități economice, iar înscrierea în Registrul e-Factura se efectuează în termen de trei zile lucrătoare de la solicitare.

B2C: Finalul perioadei de grație și începutul sancțiunilor

Tot la 1 iulie 2025 intră în vigoare și regimul sancționator pentru nerespectarea obligației de transmitere în sistemul e-Factura a facturilor emise către consumatorii finali (B2C).

Deși obligația de transmitere a acestor facturi este în vigoare din 1 ianuarie 2025, OUG 69/2024 a instituit o perioadă de conformare voluntară de șase luni. De la începutul lunii iulie, însă, operatorii economici care nu transmit facturile emise în relația B2C în RO e-Factura vor putea fi amendați. Nivelul amenzilor este diferențiat în funcție de dimensiunea contribuabilului: sancțiunile sunt cuprinse între 5.000 și 10.000 lei pentru marii contribuabili, între 2.500 și 5.000 lei, pentru contribuabilii mijlocii și între 1.000 și 2.500 lei pentru contribuabilii mici și pentru persoane fizice.

Este important de menționat că, din perspectiva consumatorului, nimic nu se schimbă: facturile B2C continuă să fie transmise prin mijloacele tradiționale (poștă, e-mail), fără a necesita accesul în Spațiul Privat Virtual al ANAF sau formalități suplimentare.

Conformare totală – o obligație, nu o opțiune

Începând cu 1 iulie 2025, obligația de utilizare a sistemului

RO e-Factura devine generală pentru toate persoanele impozabile din România, cu foarte puține excepții punctuale. Până la această dată, asociațiile și fundațiile care desfășoară activități economice, agricultorii persoane fizice care aplică regimul special prevăzut la art. 315[1] din Codul fiscal, au obligația să solicite înregistrarea în Registrul e-Factura, iar facturile emise începând cu 1 iulie 2025 vor trebuie încărcate în mod obligatoriu în sistemul RO e-Factura. Entitățile care încep activitatea economică după această dată sunt obligate să se înregistreze în avans în Registrul e-Factura obligatoriu, ținând cont de faptul că înscrierea se face în termen de trei zile lucrătoare.

Pentru a evita sancțiuni și disfuncționalități operaționale, persoanele impozabile trebuie să verifice statutul partenerilor de afaceri în Registrul e-Factura (opțional sau obligatoriu), să se asigure că soluțiile de facturare sunt integrate tehnic cu sistemul RO e-Factura, dar și să își informeze partenerii și să își instruiască echipele interne pentru adaptarea la noile fluxuri de lucru.

Fiscul are programare la cabinetele medicale. Sunt acestea pregătite pentru control?

Autori: Stela Andrei, Partener, People Advisory Services Leader, EY România

Geanina Ciorâţă, Senior Manager, People Advisory Services, EY

România

Așa cum dentistul îți reamintește, din când în când, să folosești ața dentară pentru o igienă dentară sănătoasă, la fel și Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) vine acum cu o reamintire privind igiena fiscală pentru cabinetele medicale și stomatologice.

ANAF continuă să verifice mai atent obligațiile fiscale ale micilor afaceri și ale persoanelor fizice independente, de data aceasta în domeniul medical. Nu e o noutate: încă din 2022, fostul șef ANAF, Lucian Heiuș, declara că aproximativ 80% dintre medicii stomatologi nu își declară integral veniturile.

Așa că, pe principiul „mai bine prevenim decât tratăm”, din aprilie 2025 a fost lansată o campanie de conformare fiscală care vizează la nivel național cabinetele medicale individuale (CMI) și persoanele fizice independente (PFI). Pe scurt: ANAF vrea să închidă robinetul evaziunii și să aducă mai mulți bani la buget.

Haos (temporar) legislativ la început de an

Încă de la început, anul 2025 a venit cu ceva emoții pentru medici. Prin Ordonanța 9/2025, în februarie 2025, s-a introdus o regulă care le-ar fi interzis medicilor care au SRL-uri să mai colaboreze cu alte clinici decât ca angajați sau PFI. Asta însemna bătăi de cap administrative, reorganizări rapide și implicații fiscale importante: deși PFI e mai simplu de gestionat, taxele pot deveni mai mari odată cu veniturile, față de SRL.

După ce Colegiul Medicilor și alte organizații au tras un semnal de alarmă, Ministerul Sănătății a revenit asupra deciziei. Așa că, prin Ordonanța de Urgență 8/2025, această prevedere s-a anulat în martie 2025. Criza a fost evitată, cel puțin deocamdată.

Ce își propune ANAF, de fapt?

Campania de conformare fiscală are câteva obiective clare:

- Înregistrare fiscală corectă conform tipului de activitate
- Declararea corectă și la timp a veniturilor
- Calcularea exactă a impozitelor și contribuțiilor
- Reducerea evaziunii fiscale și închiderea zonelor gri.

De data aceasta, ANAF vrea să joace mai mult rolul de consultant, nu doar de organ de control. Pentru a sprijini medicii și stomatologii, Fiscul a trimis scrisori personalizate, a publicat ghiduri și a organizat seminarii dedicate completării Declarației Unice.

Luna mai a fost „luna de foc” pentru cei care doreau să fie în legalitate. Dar dacă nu ai apucat să depui încă Declarația Unică în termen, până pe 26 mai, și vrei totuși să o faci, chiar și cu întârziere, ANAF mai organizează sesiuni de informare și în iunie (16 și 20 iunie), special dedicate activităților medicale:

Inspecțiile fiscale încep să prindă viteză

Au fost inițiate și acțiuni de control fiscal. În informarea ANAF din aprilie 2025, deja sunt semnalate inspecții efectuate la cabinete medicale individuale, unde s-au constatat diferențe între veniturile declarate și cele evidențiate în contabilitate, dar și neconcordanțe la plata contribuțiilor sociale. În unele cazuri, contribuabilii nici măcar nu depuseseră Declarația Unică pentru 2023.

ATENȚIE la riscul de TVA pentru serviciile estetice!

Pe lângă conformarea generală, ANAF a deschis un nou front: controalele TVA la cabinetele care oferă și servicii estetice, nu doar medicale. Vizate sunt mai ales:

- Cabinete de dermatologie, stomatologie, nutriție sau

alte specializări care includ și tratamente estetice;
- CMI-uri și PFI-uri unde nu e clar delimitat ce este serviciu medical scutit de TVA și ce este serviciu estetic supus TVA-ului.

Problema? Dacă serviciile estetice nu sunt separate clar de cele medicale în documente și facturi, ANAF poate decide că toate veniturile sunt supuse TVA. Practic, dacă nu se poate demonstra clar prin documentația relevantă că activitatea e 100% medicală, s-ar putea să se plătească TVA inclusiv pentru sumele care ar fi trebuit să fie scutite.

Concluzia: mai bine acum decât prea târziu

ANAF are o serie de proceduri pentru a identifica și selecta contribuabilii pentru control – se analizează date din declarații fiscale, informații din registrul comerțului, declarații de venituri și alte surse ce indică anomalii sau situații care sugerează un risc fiscal (inclusiv verificarea rețelelor de socializare și a recenziilor acordate de clienți).

Pentru a evita surprizele neplăcute și stresul unui control fiscal, cel mai bine e să tratăm fiscalitatea așa cum tratăm sănătatea pacienților: cu prevenție.

Majoritatea companiilor din UE vor fi exceptate de la taxa pe carbon: CBAM va viza

doar marii importatori

Maria Gogea, avocat asociat junior Biriș Goran

Într-un cadru mai amplu de simplificare a obligațiilor impuse IMM-urilor prin legislația europeană, Comisia a propus în februarie 2025 un pachet legislativ „Omnibus”, care, printre altele reduce semnificativ cadrul de aplicare al Mecanismului de Ajustare a Carbonului la Frontieră (CBAM), cu scopul de a ușura povara administrativă asupra IMM-urilor și de a orienta eforturile de conformare către marii importatori cu impact climatic semnificativ. Propunerea legislativă vine în contextul eforturilor de recalibrare a politicilor climatice, fără a compromite obiectivele Pactului Verde European și neutralitatea climatică asumată pentru 2050.

Recent, acest pachet legislativ a fost aprobat de Parlamentul European fără amendamente, urmând ca forma finală să fie adoptată, iar ulterior, publicată în Jurnalul Oficial al UE, după finalizarea negocierilor dintre Parlamentul European și Consiliului UE. Pe 27 mai, Consiliul UE a adoptat poziția de negociere privind modificările în domeniul CBAM.

Uniunea Europeană va adopta în lunile ce urmează modificările privind CBAM, prin care se urmărește să se reducă semnificativ sfera de aplicare a „taxei pe carbon”, care este programată să intre în vigoare din 2026. Mai exact, prin acest proiect legislativ, se va limita aplicarea CBAM la importatorii care aduc anual peste 50 de tone de bunuri cu emisii ridicate. Această modificare înlocuiește pragul anterior bazat pe valoarea bunurilor și va excepta aproximativ 90% dintre importatori de la noile obligații de declarare a emisiilor și de achiziționare a certificatelor de carbon, în condițiile în care ei produceau oricum doar 1% din emisiile vizate de CBAM.

Mecanismul CBAM rămâne pe deplin aplicabil marilor importatori, după cum a subliniat chiar comisarul european

pentru climă, Wopke Hoekstra, care a arătat că această abordare echilibrată menține eficacitatea sistemului, pentru că se concentrează pe importatorii mari, responsabili pentru 99% din emisiile vizate de CBAM.

Până la aprobarea pachetului „Omnibus”, Comisia Europeană va continua să monitorizeze și să evalueze eficacitatea CBAM, cu posibilitatea extinderii acestuia la alte sectoare în viitor.

Privire de ansamblu: Ce este CBAM și de ce contează pentru business

Mecanismul CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism), o componentă centrală a Pactului Verde European, a fost introdus de Uniunea Europeană în octombrie 2023 pentru a descuraja fenomenul de „relocare a carbonului” și pentru a se asigura că importurile reflectă costurile reale ale emisiilor de carbon. Relocarea producției industriale în afara UE (fenomen cunoscut drept „*carbon leakage*”) se referă la companiile care își mută producția în țări cu politici climatice mai puțin riguroase, ceea ce afectează obiectivele de decarbonizare generale ale UE și distorsionează competiția pe piața unică europeană.

În mod concret, CBAM urmărește să impună un preț pe emisiile de carbon asociate bunurilor importate în UE, similare cu costurile suportate de producătorii interni prin sistemul EU ETS, astfel încât să se asigure că prețul pe carbon al importurilor este echivalent cu prețul pe carbon al producției interne. Mecanismul vizează importurile de produse intens poluante, precum cimentul, oțelul, aluminiul, îngrășămintele, polimerii, hidrogenul sau amoniacul, iar importatorii acestor bunuri în UE vor trebui să cumpere certificate CBAM, calculând valoarea carbonului emis în timpul producției acestora.

Faza actuală a CBAM: perioadă de tranziție fără obligații financiare

De la 1 octombrie 2023 și până la sfârșitul anului 2025, companiile care importă anumite categorii de bunuri vizate de

mecanismul CBAM (ciment, fier și oțel, aluminiu, îngrășăminte, electricitate și hidrogen) trebuie să raporteze emisiile directe și indirecte încorporate în produsele introduse în UE, această perioadă fiind destinată pregătirii și testării mecanismului. Astfel, importatorii de mărfuri (sau reprezentantul lor vamal indirect) trebuie să raporteze în această perioadă de tranziție emisiile de gaze cu efect de seră (GES) încorporate în importurile lor în fiecare trimestru al unui an calendaristic, fără a efectua plăți sau ajustări financiare.

De la 1 ianuarie 2026, mecanismul urmează să devină complet operațional, iar companiile vor fi obligate să achiziționeze și să predea certificatele necesare conform emisiilor încorporate.

Noul prag CBAM: Scenarii pentru companii

După ce se va aproba modificarea pragului de aplicarea CBAM în forurile de conducere de la nivelul UE, companiile au două scenarii posibile pe masă, în funcție de volumele de produse cu emisii ridicate pe care le introduc pe piața europeană:

- **importă sub 50 tone/an de produse vizate de CBAM** – în acest caz vor fi exonerate de la obligațiile CBAM, inclusiv de raportare și viitoare plăți de certificate. Pentru acest scenariu, nu sunt necesare acțiuni imediate, dar recomandăm monitorizare anuală a volumelor importate.
- **importă peste 50 tone/an de bunuri CBAM** – în această situație vor trebui să continue cu perioada de raportare trimestrială până la finalul anului 2025 (fără plăți), iar începând cu 2026, vor achiziționa certificate CBAM proporțional cu emisiile încorporate. În acest scenariu, este necesară pregătirea unei strategii de conformare operațională și bugetară care să includă, printre altele, analiza volumelor aferente importurilor din afara UE, estimarea costurilor potențiale CBAM din 2026

și, de ce nu, analiza unor opțiuni de substituție pe lanțul de aprovizionare astfel încât să existe cât mai mulți furnizori europeni sau „verzi”.

Cine și cât pierde din războiul tarifelor dintre SUA și UE?

Autor: Alex Milcev, Partener, liderul departamentului Asistență fiscală și juridică, EY România

Cele două continente sunt despărțite de un Atlantic ce oferă multe provocări, iar de câteva luni, și de aprige dispute tarifare, care par a avea și mai multe necunoscute. Europa, mai exact țările membre ale Uniunii Europene, și Statele Unite ale Americii, după instalarea noii administrații la Casa Albă sub președinția Trump, se înfruntă, de aproape o jumătate de an, într-un conflict comercial: cu „arma” numită taxe vamale (ultima salvă a fost trasă acum câteva zile – un salt tarifar de la 10% la 50% în direcția UE!).

„Războiul tarifar” – o expresie devenită obișnuită în discursul politic și economic al ultimelor luni – are potențialul să producă un adevărat tsunami în balanțele comerciale ale celor mai puternice economii europene. Ceea ce la nivelul Uniunii Europene părea un succes pe termen lung – un excedent comercial solid, dobândit în ultimul deceniu, consolidat în timpul administrației Biden – se dovedește acum, în noul context de la Casa Albă, o poveste cu învingători și perdanți. Pe termen scurt, căci pe termen lung, la fel ca în orice război, (mai) toată lumea va pierde. Întrebarea este cât timp va dura această situație, cine va ceda primul și cine se

va ambiționa, într-un context economic global marcat oricum de crize suprapuse, de toate felurile: sociale, politice, de ideologii și viziuni economice opuse.

UE – SUA – o relație avantajoasă pentru europeni

În 2024, Uniunea Europeană a exportat bunuri în valoare de peste 531 miliarde euro către SUA, importând în același timp mărfuri de 333 miliarde euro, ceea ce a generat un excedent de 198 miliarde euro. Un rezultat aparent pozitiv, dar care ascunde mari disparități între statele membre. Acest dezechilibru a fost alimentat de trenduri pe termen lung, dar și de factori conjuncturali, precum pandemia, noua administrație SUA, războiul din Ucraina sau boom-ul importurilor de energie și echipamente militare din anul 2022, cel al declanșării acestui război.

Topul primelor cinci țări care au avut în 2024 excedent **comercial** în balanța cu SUA (exporturi superioare importurilor) au fost, în ordine: **Germania** (92,2 mld. euro)**, Irlanda** (50,8 mld. euro), **Italia** (38,9 mld. euro), **Austria** (11,4 mld.euro), **Suedia** (9,3 mld. euro). Vezi tabelul 1 mai jos. Este lesne de presupus faptul că exact aceste țări s-ar putea să aibă cele mai mari probleme în viitorul apropiat. De ce? Pentru că exporturile lor către SUA vor deveni mai scumpe ca până acum (când SUA percepeau tarife mai mici la importurile dinspre UE), prețul mărfurilor vândute pe piața americană va fi mai mare automat și, în consecință, consumul acestor produse va fi mai mic, și producătorii UE riscă să rămână cu capacități de producție mult subutilizate. Dacă ne referim la echipamente și alte bunuri „grele”, de care depinde economia americană și sectoare vitale ale acesteia, lucrurile se complică.

Motivul pentru care UE are o balanță comercială pozitivă cu SUA este dat de volumul mare al exporturilor de produse medicinale și farmaceutice. Pe acest segment, UE exportă mai mult decât dublu (77,5 mld. euro) valoarea importurilor din

SUA (33 mld. euro). Pe de altă parte, suma **primelor două** cele mai importante domenii de export UE în SUA (120 mld.euro), ce reprezintă industria de sănătate europeană, este egală cu suma **primelor patru** domenii de activitate economică din care vin importurile din SUA – produse petroliere, produse medicinale și farma, aeronave și echipamente asociate, motoare și mecanisme de acționare neelectrice (120 mld. euro). Ceea ce oferă o foarte bună imagine a poziției de beneficiar net pe relațiile comerciale bilaterale UE – SUA, bazate tocmai pe o politică a tarifelor istorice mici ale SUA la importurile din Europa.

Marii perdanți ar putea fi exact cei cu excedente în relația bilaterală cu SUA

Ironia este că, Germania, deși este cea mai mare economie europeană și principal exportator în SUA, poate deveni o principală victimă a războiului tarifar, fiind totodată și cel mai mare importator de bunuri americane. Industria auto este ținta predilectă a tarifelor americane și va fi afectată de politicile administrației Trump. Exporturile au însumat anul trecut 161 mld. euro, iar importurile 69 mld. euro, ambele fiind cele mai ridicate din UE. Ca domenii, Germania exportă mașini, vehicule și produse farmaceutice, aparate optice, foto, tehnice, medicale.

Vulnerabilitățile economice ale Germaniei, inclusiv cererea redusă din China, costurile ridicate ale energiei și scăderea subvențiilor pentru vehicule electrice, amplifică amenințarea. Noile tarife SUA ar putea induce o recesiune în Germania, potrivit analiștilor, și ar putea tensiona și mai mult relațiile transatlantice.

Irlanda este în top la exporturi către SUA, de exemplu, pentru că produce foarte mult în sectorul medical și farmaceutic. O serie de companii cu sediul și fabricile în această țară sunt, de fapt, americane, dar produc în Irlanda datorită cotei reduse a impozitului pe profit (low corporate tax rate).

Italia este în top țări excedentare comercial cu SUA, pentru că exportă echipamente, accesorii și fashion, farmaceutice și băuturi. Această țară, a treia cea mai expusă, este lovită atât pe produse manufacturiere, cât și pe textile și vinuri – sectoare vulnerabile în fața măsurilor tarifare. De reținut că în toate țările dezechilibrul comercial e influențat masiv și de sectorul de servicii, unde un rol important îl joacă giganții tech americani: tarifele ocolesc această zonă, însă alte măsuri fiscale pot lovi acolo la fel de dur.

Franța și Spania resimt, de asemenea, efecte negative semnificative, în timp ce impactul asupra Greciei este relativ limitat. Franța exportă produsele sale-vedetă (vinuri, brânzeturi, fashion și parfumerie, articole de lux, în general) și caută soluții de contracarare. Spania, la rândul ei, combustibil și produse derivate, medicamente, transformatoare și echipamente electrice.

Tabel 1. Situația schimburilor de bunuri UE – SUA, 2024

Țările UE	Loc	Importuri (milioane euro)	Loc	Exporturi (milioane euro)	Loc	Excedent/ Deficit (milioane euro)
Austria	11	4.802	8	16.218	4	11.415
Belgia	4	31.401	6	32.958	13	1.557
Bulgaria	23	419	20	1.082	15	664
Croația	20	785	22	805	20	20
Cipru	26	245	27	53	23	-191
Cehia	12	3.486	13	6.580	9	3.094
Danemarca	10	5.915	11	8.522	12	2.607

Estonia		24	311		23	714		16	402
Finlanda		13	2.593		12	6.972		6	4.379
Franța		3	44.075		4	47.064		10	2.989
Germania		1	68.968		1	161.215		1	92.247
Grecia		15	2.161		17	2.412		18	250
Ungaria		16	1.664		15	5.008		8	3.344
Irlanda		7	21.257		2	72.085		2	50.828
Italia		5	25.889		3	64.759		3	38.870
Letonia		27	242		24	531		17	289
Lituania		17	1.614		19	1.847		19	233
Luxemburg		22	601		25	423		22	-178
Malta		25	280		26	268		21	-12
Olanda		2	68.166		5	43.430		27	-24.736
Polonia		8	12.125		10	11.634		25	– 491
Portugalia		14	2.415		14	5.318		11	2.903
România		18	1.314		18	2.284		14	970
Slovacia		21	766		16	4.478		7	3.711
Slovenia		19	1.218		21	941		24	-277
Spania		6	24.160		7	18.179		26	-5.981
Suedia		9	6.512		9	15.811		5	9.299
TOTAL			**333.384**			**531.592**			**198.208**
Sursa: Eurostat, 2024									

România și alte țări din estul Europei

Top 5 țări europene care au un deficit al balanței comerciale cu SUA, având importuri mai mari ca exporturile sunt **Cipru, Slovenia, Polonia, Spania, Olanda**, acestea fiind țările care, teoretic, vor fi afectate marginal de creșterea taxelor vamale americane (vezi tabelul 2). Însă, pe de altă parte, ele vor fi mai expuse măsurilor de retaliere ale UE, și deci costul acestor importuri din SUA va reduce cererea. Polonia, Cehia, Ungaria sunt cei mai mari importatori și exportatori de bunuri către și dinspre SUA dintre țările foste comuniste care au aderat la UE. România este pe locul cinci. Polonia și Slovenia sunt singurele țări care înregistrează o balanță comercială pe minus. Diferența negativă în comerțul cu bunuri dintre Polonia și SUA este cauzată, cel mai probabil, de investițiile masive ale Poloniei în echipamente militare, în special cele americane, și volumul ridicat de gaz lichefiat cumpărat de această țară, odată cu invazia Rusiei în Ucraina. Țările foste comuniste reprezintă doar 7,2% și 6,8% din importurile, respectiv exporturile, UE în raport cu SUA. Prin urmare, este de așteptat ca impactul războiului tarifar să fie mai redus asupra acestora.

Tabel 2. Situația schimburilor de bunuri Țări ex-comuniste – SUA, 2024

Țările UE	Loc	Importuri (milioane euro)	Cotă în total importuri SUA		Loc	Exporturi (milioane euro)	Cotă în total exporturi SUA	
Bulgaria	9	419	1,7%		7	1.082	3%	
Croația	7	785	3,3%		9	805	2%	
Cehia	2	3.486	14,6%		2	6.580	18%	
Estonia	10	311	1,3%		10	714	2%	
Ungaria	3	1.664	6,9%		3	5.008	14%	

Letonia	11	242	1,0%		11	531	1%	
Lituania	4	1.614	6,7%		6	1.847	5%	
Polonia	1	12.125	50,6%		1	11.634	32%	
România	5	1.314	5,5%		5	2.284	6%	
Slovacia	8	766	3,2%		4	4.478	12%	
Slovenia	6	1.218	5,1%		8	941	3%	
TOTAL		**23.942**	**100.0%**			**35.903**	**100%**	

Sursa: Eurostat, 2024

Anul exploziei importurilor din SUA – 2022

Prima administrație Trump (2017–2021) a fost un punct de cotitură. În doar patru ani, deși s-au aplicat tarife și s-au tensionat relațiile, **excedentul UE față de SUA a crescut cu 38%**, de la 120,7 miliarde euro în 2017 la 166,9 miliarde euro în 2021. În mod ironic, tocmai presiunile și retorica anti-UE au determinat o consolidare a frontului comun european în negocierile comerciale, nelăsând spațiu pentru concesii bilaterale între SUA și state individuale.

După invazia Rusiei în Ucraina, UE a fost forțată să-și diversifice drastic sursele de energie. Importurile de gaze lichefiate (LNG) și echipamente militare din SUA au crescut cu **54% într-un singur an**, cea mai mare creștere din ultimul deceniu. Chiar dacă tarifele sunt aplicate uniform la nivelul UE, **impactul este inegal**. Țările cu expunere comercială ridicată – Germania, Irlanda, Italia – vor resimți primele efectele. De partea cealaltă, economii mai mici sau cu relații comerciale reduse cu SUA vor fi mult mai puțin afectate. De exemplu, BNR a publicat recent un studiu al impactului sectorial în România, estimând efectul negativ între 0,17-0,26 puncte procentuale din PIB (din care două treimi vin indirect prin lanțurile valorice europene).

Concluzie: Uniune la negociere, fragmentare la impact

În timp ce UE își negociază relațiile externe ca un bloc unitar, realitatea economică internă este una fragmentată. Marii câștigători din comerțul cu SUA se pot transforma rapid în pierzători, dacă războiul tarifar escaladează. Cu toate că politica tarifară e comună, **inegalitatea de impact** este clară – și ar trebui să constituie un punct de reflecție pentru politicile economice UE din viitorul apropiat. Sigur că orientarea generală, pentru ambele părți, va fi dată de rezultatul negocierilor care vor avea loc, inevitabil, după furia și amenințările reciproce de moment. Dinamica generală și tensiunile din acest moment reflectă, de altfel, complexitatea relațiilor comerciale internaționale și efectele tarifelor asupra diferitelor economii.

Pe termen lung însă, concluzia este una singură și sigură, dacă acest război al tarifelor reciproce se va prelungi: toată lumea va pierde. Și speranța este aceea că niciuna dintre părți nu va rămâne într-o poziție cimentată, din care să nu dorească reconciliere și o revenire la sentimente și tarife mai bune.

Studiul EY Entrepreneurship Barometer: 71% dintre companiile din România adoptă Inteligența Artificială, dar

75% se tem de riscurile economice

- **90% dintre antreprenorii români spun că sunt foarte preocupați de instabilitatea geopolitică și 83% de presiunile inflaționiste**
- **Pentru 42% dintre organizațiile românești, costurile cu forța de muncă și oferirea unor compensații competitive rămân provocări majore**
- **Un procent semnificativ de 60% dintre organizațiile românești nu sunt dispuse să vândă părți din companiile lor în următorul an și doar 20% dintre afacerile de familie românești au un plan de succesiune**

România se află într-un moment crucial pentru antreprenoriat, cu oportunități semnificative pentru inovație și dezvoltare, dar și cu provocări majore care trebuie gestionate dintr-o perspectivă strategică, conform studiului EY Entrepreneurship Barometer.

Bogdan Ion, Country Managing Partner, EY România și Chief Operating Officer pentru EY Europa Centrală și de Sud-Est și Regiunea Asiei Centrale: „În contextul actual, marcat de instabilitate geopolitică și inflație în creștere, este esențial ca afacerile din România să se adapteze rapid. Studiul nostru arată că 90% dintre companii sunt îngrijorate de riscurile geopolitice, iar 83% se confruntă cu efectele inflației. Aceste date subliniază necesitatea unor strategii clare de gestionare a riscurilor. De asemenea, reglementările locale sunt percepute ca fiind complicate și consumatoare de resurse – cu 33% dintre companii considerându-le un obstacol major în dezvoltare, ceea ce face esențială simplificarea acestora. Colaborarea cu factorii de decizie pentru a reduce birocrația și a încuraja inovația va ajuta companiile să se dezvolte sustenabil, chiar și în fața acestor provocări”.

Inovația este o prioritate majoră pentru companiile din România și aproximativ 60% investesc în inovarea proceselor și marketing strategic, peste omologii lor din Europa Centrală, de Est și de Sud-Est (CESA), unde doar 46% se concentrează pe inovația de proces și 38% pe inovația strategică și de marketing. Acest lucru reflectă un mediu antreprenorial românesc activ și dinamic, în care utilizarea inteligenței artificiale (IA) este semnificativă, 71% dintre firme raportând un nivel de utilizare a acestor tehnologii în creștere în ultimele 12 luni, comparativ cu 61% dintre antreprenorii din CESA. În plus, 67% își îmbunătățesc site-urile web, iar 63% implementează sisteme CRM, ceea ce evidențiază tranziția către digitalizare și automatizare.

Investițiile în automatizarea proceselor sunt planificate de 58% dintre companii, iar 71% se concentrează pe actualizarea sistemelor IT. Cu toate acestea, antreprenorii sunt precauți, 75% percepând riscurile economice și incertitudinile de pe piață ca obstacole semnificative pentru planurile lor de investiții.

Pe piața muncii, perspectivele sunt optimiste și 46% dintre companii prognozează angajări pe termen lung. Cu toate acestea, 69% se confruntă cu dificultăți în găsirea candidaților calificați. Gestionarea costurilor cu forța de muncă și asigurarea unor compensații competitive sunt provocări majore, subliniind importanța unei culturi organizaționale propice pentru retenția angajaților.

Instabilitatea geopolitică și inflația sunt principalele preocupări pentru antreprenorii români, 90% dintre aceștia exprimând îngrijorări legate de instabilitatea geopolitică și 83% față de inflație, ceea ce subliniază necesitatea unor strategii solide de gestionare a riscurilor și control al costurilor pentru a menține stabilitatea financiară și profitabilitatea într-un mediu economic din ce în ce mai provocator.

Cu 77% dintre companii îngrijorate de creșterea costurilor cu forța de muncă, strategiile eficiente de gestionare a personalului devin esențiale pentru atragerea și menținerea talentelor. În plus, organizațiile trebuie să își optimizeze operațiunile și să exploreze măsuri de eficiență energetică pentru a atenua cheltuielile în creștere și a îmbunătăți performanța financiară generală.

60% dintre antreprenorii români respondenți nu intenționează să vândă părți din companiile lor în următoarele 12 luni, indicând o concentrare pe creșterea internă și stabilitate. Cu toate acestea, 48% dintre antreprenori intenționează să iasă din structura de proprietate a companiei în termen de 1-4 ani, demonstrând o tendință activă în planificarea succesiunii. Aceasta sugerează o conștientizare a importanței planificării pe termen lung și a continuității afacerii.

Companiile românești investesc din ce în ce mai mult în inteligența artificială, 23% dintre companii alocând până la 25.000 de USD pentru implementarea acestor tehnologii, iar 73% se așteaptă la îmbunătățiri semnificative în eficiența operațională. Cu toate acestea, 37% dintre firme se confruntă cu provocări în formarea angajaților pentru utilizarea acestor instrumente tehnologice, subliniind necesitatea unor programe de formare adecvate.

Ecosistemul antreprenorial din România este adesea perceput ca nefavorabil, 63% dintre antreprenori considerând condițiile actuale inadecvate. Accesul la finanțare este văzut ca o barieră majoră în dezvoltarea afacerilor (35%), iar reglementările complexe sunt percepute ca o povară, 25% considerându-le consumatoare de resurse și 33% ca fiind restrictive, afectând inovația și creșterea.

În sectorul afacerilor de familie, doar 20% au un plan de succesiune formal, evidențiind o nevoie critică de planificare strategică. În plus, gestionarea conflictelor familiale afectează 32% dintre aceste afaceri.

Din punct de vedere economic, România încurajează antreprenoriatul prin diverse subvenții și programe de sprijin, în ciuda unei clasificări moderate în ceea ce privește ușurința de a dezvolta afaceri. Cotele nete de investiții străine în PIB rămân scăzute, în timp ce numărul estimat de start-up-uri active din țară este de aproximativ 11.000.

Companiile din România trebuie să dezvolte strategii proactive de succesiune pentru a asigura continuitatea și adaptabilitatea în fața schimbărilor. În plus, simplificarea proceselor este necesară pentru a sprijini inovația, având în vedere lipsa unor reglementări clare și provocările legate de confidențialitatea datelor. Totodată, crearea unui mediu de lucru pozitiv și investiția în formarea angajaților pentru utilizarea tehnologiilor emergente sunt vitale pentru viitorul companiilor. Această abordare holistică va contribui la creșterea competitivității și la dezvoltarea sustenabilă a organizațiilor.